

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 14

V Gorici, v ponedeljek 18. februarja 1924.

Let. VII.

Nefrankirana
pisma se ne spreje-
mojo. Oglasi se ra-
čunajo po dogovo-
ru in se plačajo v
naprej

List izdaja konsorcij
GORIŠKE STRAŽE
Tisk. Juch v Gorici
via Morelli 16.

Uprava in uredn.:
ulica Mameli 5.
(prej Scuole).

NA VOLIŠČE!

Stojimo pred volitvami v rimsko poslansko zbornico. V par tednih, dne 6. aprila, bodo vsi polnoletni državljani stopili k volilnim žeram in si izvolili svojo novo zakonodajno skupščino. Tudi mi italijanski Jugoslovani bomo sedaj drugič vršili najodličnejšo pravico, ki jo da država svojemu državljanu, ko ga kliče, da sodeluje pri določitvi smernic - vodnic njenega bodočega žitja in bitja.

NAŠA PRAVICA.

Živimo v demokratični dobi. Najdejo se sicer ljudje, ki to zanikajo in pravijo, da se je demokracija že preživela, da je demokracija načelo napušča in zastarelo, kajti široke ljudske plasti so nezavedne in ne vedo kaj hočejo. Pustimo zato vodstvo in glavno besedo onim od Boga poslanim prosvitljenim duhovom, ki so rojeni voditelji, saj bodo oni že vse tako ukrenili in uredili, da bo za vse prav. Ne splača se, da bi pobijali to smešno načelo, s katerim hočejo pri nas gotovi novopečeni vitezi opravičevati svojo brez-vplivnost, saj nam nudi dovolj dokaza, da živimo v demokratični dobi že samo dejstvo, da smejo razni neznačajni odpadniki šariti v javnem življenju. Ponovimo tedaj še enkrat: živimo v demokratični dobi, ki daje vsem državljanom enake pravice in terja od njih enake dolžnosti. Sicer se dogaja čisto, da država sama ali njeni odgovorni ali neodgovorni zastopniki to načelo kršijo, toda vsled tega načelo samo trpi, ne neha obstajati. Vsi državljani tedaj imamo enake pravice in ena jedilničnejših, če ne najodličnejša je, da se vdeležujemo volitev. Zato povzročaja deba volitev vedno živahno trenje in gibanje v javnem življenju. Posamezniki in stranke se hočejo vdeležiti in dovesti svoja načela do veljave in zmage. Tudi mi Jugoslovani v Italiji imamo svoja jasno začetna in od celokupnosti odobrena načela. Z bridkostjo se sicer zavedamo, da jim vsled svoje maloznamosti ne moremo priboriti zmage, vendar jih lahko z večjim ali manjšim povdarkom ugotovimo pred celokupno javnostjo in jim s tem pripomoremo do veljave. To pravico imamo kot svobodni državljani v svobodni državi in se je hočemo tudi poslužiti. Zato bomo šli 6. aprila vsi na volišče.

NAŠA DOLŽNOST.

Ne bomo šli pa na volišče samo radi pravice, ki jo nam daje država, temveč ker je to naša sveta dolžnost.

Prvič: kot državljani, ki vedno in povsod zahtevamo svoje pravice, moramo vršiti tudi vse svoje dolžnosti. In ena prvih dolžnosti je, da se odzovemo pozivu države, ko nas kliče, da pomagamo graditi njene temelje.

Drugič: kot zavedni Slovenci hočemo povedati pred vsem svetom, da živimo in se gibljemo. Od dedov podedovano zemljo, prepojeno z našim znojem in kryjo, hočemo

ohraniti, na njej delati in živeti ter jo braniti proti vsakomur.

Tretjič: kot politično zreli in zaveden narod hočemo pokazati, da je naša trdna volja vdeleževati se v političnem življenju države.

Četrtič: kot ljudje, ki smo prestali že mnogo bojev, a smo vedno vstrajali na svojem mestu, če je

bilo to združeno tudi s trpljenjem, hočemo to svojo žilavost še enkrat odločno pribiti.

Petič: kot politično izvežbana manjšina se dobro zavedamo kakšnega pomena je za nas zastopstvo v rimski zbornici. Zato hočemo, da bo ta čim številnejša.

IZ VSEH TEH RAZLOGOV BOMO ŠLI 6. APRILA VSI PRAV VSI, DO ZADNJEGA NASINCA NA VOLIŠČE.

Kaj se godi po svetu?

V »Straži« smo že večkrat poročali o gibanju nemških odpadnikov v Porurju in da se je to gibanje raztegnilo s pomočjo Francozov tudi na del bavarske dežele, in sicer na pokrajino Pfale. Francoska armada je v Pfale dajala denar in orožje nemškemu izdajalcem in pomagala jim je, postaviti na noge neodvisno odpadniško vlado. Angleži so se radi tega postopanja Francozov silovito razburili in zahtevali v Parizu pojasnila. Odločno so protestirali da bi se Pfaleca odtrgala od Bavarske in Francozi so se morali angleškemu pritisku vdati. Sklenila se je pogodba med Francozi in Angleži, da francoska armada ne bo več podpirala odpadnikov, ampak jih pustila, da se bore z lastnimi silami. Kakor hitro je odpadla pomoč francoskih bajonetov, se je dvignilo ljudstvo proti odpadnikom in pomelilo z njimi prav korenito in strašno hitro. Odpadniki so morali skoro v vseh mestih zapustiti javna poslopja in njihova policija je bežala na kmete ter se raztepla po vaseh in gozdovih. Skoro v vsej Pfaleci so prišli nemški uradniki in nemški orožniki zopet na svoja mesta ter prepodili od tod izdajalce.

Deset naskokov na vladno poslopje

V mestu Pirmasens so se pa odpadniki utrmoglavili. Za nobeno cenno niso hoteli zapustiti vladnega poslopja. Nakopičili so v njem celo skladišče orožja in municije in se utaborili kakor v trdnjavi. Nemško prebivalstvo je poslalo k njim več pooblaščenecv in jih povabilo, naj se zlepa odstranijo. Stavljani so jim bili na razpolago avtomobili, da na njih tihno in hitro izpraznijo mesto. Vsi poskusi so bili brezuspešni. Zato so se zbrali 12. februarja zvečer meščani pred vladnim poslopjem in zahtevali naj se odpadniki takoj predajo. Odgovor je bil zelo oster: »Mi se ne vdamo, in če bi se kdo drznil, vdreti v poslopje, ga ustrelimo!« Ljudstva se je polastilo silno ogorčenje, sklenilo je, da zavzame vladno poslopje s silo. S pomočjo mestne straže in ognjegamev se je začelo pravo naskakovanje trdnjave. Z železnimi drogovi so poskusili zlomiti vhodna vrata, toda odpadniki so začeli na občinstvo streljati in padlo je že pri prvem ognju več žrtev. Desetkrat se je ponovil naskok na vladno palačo, a desetkrat so se morali napadalec umakniti. Splezali so celo na streho, da bi od tam

udrli v notranjost utrdbe. Vse zastonj!

Sele ogenj jih je premagal.

Tedaj so naskakovalec sklenili, da zažgejo poslopje. V tem se je posrečilo nekaterim meščanom udreti v pritličje in kleti palače, kamor so zvelikli več sodov benzine in petroleja ter jih zapalili. Plameni so v najkrajšem času ovili celo poslopje in tedaj so se prikazali na oknih odpadniki ter javili, da se vdajo. V istem hipu je bila zopet večja skupina napadalec na strehi ter predrla tam veliko luknjo, skozi katero so se usuli v nostranjost palače in se lotili odpadnikov. Vnel se je divji boj od moza do moza in v krvavem klanju je padlo veliko število odpadnikov. Kar jih niso pomorili, so jih zvezane vlekli na cesto iz goreče palače. Ko jih je ljudstvo zagledalo, je zavrela v njem toliko časa zadržana jeza. Množica je planila proti odpadnikom in jih izrgala mestnim stražnikom iz rok. Vladnega komisarja Schwaba in njegovega pomočnika, ki sta prizadela lastnemu narodu nešteto gorja, so toliko časa pretepali, da sta se polmrtva zgrudila na tla, nato so ju vrgli v plamene goreče hiše, kjer sta zalostno končala. Ostale odpadnike je ljudstvo raztrgalo in pomorilo, le malo število je v gneči zbežalo.

Krvava noč.

Okoli 10. ure ponoči se je vzdignilo celo mesto zoper odpadnike. Meščani so drveli iz gostilne v gostilno, udirali so v kleti, v stanovanja in na podstrešja. Ker jim je prišel v roke pristaš odpadniške stranke, so ga neusmiljeno pretepli ali ubili. Divji lov na odpadnike je trajal celo noč do ranega jutra, dokler se niso pojavili francoski zamorci, ki so vzpostavili v mestu red. Doslej je bilo ugotovljenih 40 mrtvih in več sto ranjenih. Več odpadnikov je bilo v gorečem poslopju živo sežganih. Francosko vojaško poveljstvo je proglasilo v mestu obsedno stanje in ukazalo, da se od 7. ure zvečer do 6. ure zjutraj ne sme nihče prikazati na ulici.

Vsa pokrajina se dviga.

Ne le v Pirmasensu, ampak tudi ostalih mestih dežele se je spuntalo prebivalstvo proti odpadnikom. V Kaiserslauternu je prav malo manjkalo, da bi se bili ponovili isti strašni prizori ko v Pirmasensu. Odpadniška vlada je aretirala

nemškega meščana, ga spravila v vladno preloplje in orožniki so ga kruto pretepli. Čim se je novica raznesla po mestu, so iz vseh cerkva začeli zvoniti zvonovi in trume ljudstva so se zbirale in korakale proti vladni palači. Razvnel se je boj, v katerem je obležalo več mrtvih in množice so naskočile utrjeni sedež odpadnikov. K sreči so posegle pravočasno francoske čete vmes in rešile odpadnike pred oblegovalci. Oklopni vojaški avtomobili so prevzeli varnostno službo v mestu in razganjali gruče zbirajočih se meščanov. Bil je zadnji čas. Zakaj vse tovarne iz mesta in okolice so bile prenehale delo in trume delavstva so že korakale proti vladni palači. Nemško prebivalstvo je zahtevalo od Francozov, naj izpraznijo nemudoma mesto od vseh odpadnikov. Krvavi dogodki so vzbudili v vsej deželi globok vtis in odpadniki zapustijo skoro povsod svoje postojanke in se umikajo na deželo. Tako so že izpraznili mesta Zweibrücken in Waldmohr in povsod se ruši in razpada njih oblast. Ko bodo bralci »Straže« čitali te vrste, bo v deželi Pfaleci že konec odpadniške moči.

Vlada dečkov.

Ni mogoče se čuditi, da je »samostojna vlada« odpadnikov tako kmalu propadla. Kako naj se vzdrži pri življenju gibanje, ki je pri ljudstvu globoko osovraženo, narodu škodljivo in do jedra nemoralno? Da bodo naši čitatelji poučeni, kakšna »vlada« je bila postavljena na čelo odpadnikov, hočemo omeniti popis nekega italijanskega časnikarja. V mestu Speier, kjer je glavni sedež vlade, je hotel obiskati zunanjega ministra odpadnikov. Šestnajstletni fant ga je peljal skozi dolgo vrsto hodnikov in končno stojita v sobi ministra. Gopodična tipka na pisalni stroji, ministri še ni. Končno se pa le odprejo vrata in v sobo stopi 24 letni fant, ki se približa z resnim, uradnim obrazom k časnikarju in reče: »Jaz sem Schmidt-Epper, avtonomna vlada renske republike. Mi je žal, gospod, toda ne morem govoriti z Vami!« — Zakaj ne? — »Ker vsi časnikarji, ki so nas doslej obiskali, so o nas le slabo pisali. Grdo so plačali našo prijaznost. Nekateri so bili celo sirovi.« — Kako to? — »Glejte, bil je pri meni Amerikaneec in me prašal, koliko bi plačal za en sam članek, ki bi ugodno pisal o našem gibanju! Vsi časnikarji so doslej o nas le krivično poročali.« — Kako je to, je vprašal italijanski časnikar, da se vsi strinjajo v svoji sodbi? — »Ne vem, kako bi si to razlagala, je rekel minister in se popraskal po glavi. — Ali je res, da nima vaše gibanje nobene zaslonbe v ljudstvu? — »To je neresnično. V dokaz Vam povem tako: ko smo prišli v Speier, je korakala nam na čelo godba, in nikjer nismo opazili nobene nezadovoljnosti.« — Povejte mi, ali mislite, da se bo Vaša vlada držala dolgo? — »Gotovo se bo držala, o tem sem trdno prepričan, je odgovoril minister gledal pri tem v tla ter začel grizti nohte. Nato je začel »mini-

Vsekakor so bili ti pozivi vsaj eno leto prej objavljeni, predno je izšel poziv v „Prosveti“ z dne 30. marca leta 1922. Pravila „Prosvetne zveze“ so bila vložena v potrditev na komisarijatu meseca julija l. 1921, torej zopet skoro ustanovitev Z. P. D.

Ustanovni občni zbor Z. P. D. je bil na 10 mesecev prej kot se je šele objavila znanjen v septembru l. 1922 in se je vršil dne 5. okt. istega leta, torej zopet tri mesece prej, kot občni zbor Z. P. D., ki je bil sklican šele v januarja 1923. Na dan ustanovnega občnega zbora Z. P. D. je bilo v Prosvetni zvezi včlanjenih že 56 društev.

Dr. L. Čermelj v svojem pismu, objavljenem dne 3. t. m. v „Edinosti“ ni torej tozadevno zagrešil netočnosti.

ODGOVOR

na okrožnico so poslala do sedaj obnem s prilogami naslednja društva: Cerkno, Otalež, Ravne, Vrh pri Cerknem, Straža, Slap ob Idriji, Podraga, Idersko, Svino, Kred, Staro selo, št. Viška gora, Pečine, Zakojeva, Planina, Kamnje, Črniče, Podraga, Vrhovlje, Budanje, Goče, Slap pri Vipavi, Zalošče, Saksid, Gabrije pri Stanjelu, Gabrije pri Mirnu, Vrh sv. Mihaela, Oslavija in Steverjan. Vse tozadevne vloge je vzel v pretres pravni oddelek Prosv. Zveze in storil potrebne korake, o katerih bodo društva obveščena potom okrožnice, ki izide v kratkem. Nujno prosimo, naj nam vsa društva točno in natančno odgovarjajo na eventualna vprašanja ter dobro shranijo dokumente.

Globoko potrti vsled bridke izgube našega nad vse ljubljenege nenadomestljivega očeta, brata, svaka in uglednega gospodarja

Franca Tribušon

izrekamo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki so naš v tem bridkem času tolažili in bodrili. Nadalje največja zahvala občinskemu zastopu za udeležbo, oč. duhovščini, pevskega društva za ginljive žalostnike ter vsem, ki so se vdeležili pogreba in s tem izkazali nepozabnemu pokojniku zadnjo čast.

Vsem Bog plačaj!

Ozeljan, 10. 2. 1924.

Žalujoča družina TRIBUŠON.

ZAHVALA

Globoko gnujeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ob priliki nenadomestljive izgube naše ljubljene

MARIJE

izražamo svojo največjo hvaležnost domačemu preč. g. župniku Alojziju Kralju za blagodejne obiske in dušno tolažbo, gč. učiteljici iz Erzelja za prijazno vodstvo šolske mladine iz Goč in Lož, pevcem in pevkom za ganljive žalostinke, Marijinim družbam in vsem blagim osebam, ki so s podarjenimi vencami in cveticami ali s spremstvom k večnemu počitku ali na kateri koli način izkazali zadnjo čast blagi pokojnici.

GOČE, dne 14. februarja 1924.

Družina Ferjančič.

ZAHVALA.

Podpisani se zahvaljujem zavarovalnici »La Fondiaria« in njemu glav. zastopniku, g. Dragotinu Starcu iz Barkovelj za točno in pravilno izplačano mi odškodnino za vpepeljeno stavbo in premičnino.

Dobro, Lje, dne 11. svečana 1924.

FRANC JANEŽIČ.

Novi živinski in kramarski se-menj bo v Stanjelu dne 21. t. m.

VABILO

k rednemu občnemu zboru Mlekarske in siravske zadruga v Zakrižu, reg. zad. z omejj. jamstvom, ki se bo vršil dne 2. marca t. l. ob 3. uri popoldne v prostorih g. Ivana Hada-lin v Zakrižu h. št. 13 s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računa za l. 1923.
3. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi
ODBOR.

Preč. cerkvenim predstojništvom se vlj. naznanja, da ima zaloga sveč, via Carducci št. 4 že pripravljene velikonočne sveče v teži 6-10 kg in v primeru 7-8 cm bele in pisane.

VABILO.

k rednemu letnemu občnemu zboru »Posojilnice v Selu na Vipavskem« reg. zad. z neomj. zav., kateri se bo vršil v nedeljo, dne 16. marca 1924 ob 10. uri predpoldne v prostorih hiš. št. 12 v Selu s sledečim dnevnim redom:

- 1) Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Čitanje računskega zaključka za leto 1923. in potrjenje istega.
- 3) Volitev načelstva in nadzorstva.

Slučajnosti.

NAČELSTVO.

VABILO.

k rednemu občnemu zboru »Ljudske hranilnice in posojilnice v Nabrežini«, ki se bo vršil v smislu pravil dne 2. marca 1924 v farovžu ob 3 uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računa 1923.
3. Izvolitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

NAČELSTVO.

Med. Univ.

Dr. Rado Sfiligoj

sprejema za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni.

GORICA, Via Mameli 8
(za jezuitsko cerkvijo)

POZOR!

V vašo lastno korist zahtevajte višje cene za kože lisic, kun in podlasic pri trgovcu Windspach v Gorici v ulici Carducci št. 10.

Trte cepljene po nizki ceni. Murve, breskve in drugo sadno drevje — cena po velikosti. Rudolf Tavčar Ivanjigrad 13 p. Komen.

V Ljubljani je na prodaj lepa in visoka tri nadstropna hiša na vogalu glavne ulice. Krasna lega. Pojasnila daje P. Ravnikar, Novomesto (S. H. S.)

Nov zobozdravnik

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemškimi zobozdravniškimi izpitom sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška dela v Gorici, na Travniku št. 20, I. nadstr.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

POZOR!

na dobroznano domačo tvrdko

ANDREJ MAVRIČ

Via Carducci 3 — GORIZIA — Via Carducci 3.

Ima v zalogi raznovrstno moško in žensko sukno, platno, percal, phirje, kakor tudi veliko množino češkega blaga.

Domače in češko perje, volno, žimo, travo, bombaž, vzmeti in gotovljene stramace.

Lastna krojačnica, katera sprejema vsako naročilo in izvršuje no in po zmernih cenah.

Za obilen obisk se najtopleje priporoča cenj občinstvu

ANDREJ MAVRIČ

NA DROBNO!

NA DEBELO!

Najvišje cene plačam

za kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i.t.d. i.t.d.

Nikdo ni pooblaščen - kupovati kože za men...

Walter Windspach

Gorica, Via Carducci št. 10

Vedež za leto 1924

še nekaj izlizov na razpolago. Kdor ga še nimaga dobi v Knjigarni K. T. D. v Gorici.

Najboljša sadna drevesa kot kve, marelice, hruške, jabolke prvovrstno zajamčeno blago, vrtna in cvetlična semena do pri vrtnarju Voigtlaender, Gorici pri Rudeči hiši.

Lloyd Sabaudo

v kratkem odide iz Genove v Severno Ameriko

V Severno Ameriko

veliki parniki:

»Conte Rosso« 18. marca 1924

»Conte Verde« 18. aprila 1924

Vožnja iz Genove do New-Jorka traje 9 dni.

V Južno Ameriko:

poštni brzoparniki:

»Tomaso di Savoia« 1. marca 1924

»Regina d'Italia« 11. marca 1924

»Principe di Udine« 27. marca 1924

Vožnja iz Genove do Buenos Airesa traje 19 dni.

V Avstralijo:

»Principessa Maria« 15. marca 1924

Postrežba točna za potovalce blago.

Za pojasnila in vpis se obrnite na agencijo Gorica - V. Contavalle